

KANSEN EN DILLEMA'S UITVOERING GELDERS ENERGIEAKKOORD (7/9/2018)

In 2016 is het Uitvoeringsplan voor het Gelders Energie Akkoord (GEA) vastgesteld. De uitvoering van het GEA wordt op dit moment geëvalueerd. Onderdeel daarvan zijn dialoogsessies met en door actieve deelnemers in het GEA-netwerk. Als input voor deze sessies is deze notitie opgesteld door de onderzoekers. Dit aan de hand van de informatie die zij gehaald hebben uit schriftelijke informatie en uit interviews met 20 personen, betrokken bij de uitvoering van het GEA. In de keuze van geïnterviewden is getracht de diversiteit van belanghouders binnen het GEA-netwerk en verschillende manieren van kijken naar de uitvoering van het GEA te weerspiegelen. De notitie is een samenvatting en bewerking van deze informatie van de kant van de onderzoekers, met als doel om het gesprek binnen het GEA-netwerk over voor de evaluatie relevante issues te kunnen voeren.

Deze notitie gaat in op:

1. Het algemeen beeld over de uitvoering van het GEA bij de geïnterviewden;
2. De issues en thema's die vanuit de interviews op tafel komen over de uitvoering van het GEA;
3. Mogelijke toekomstperspectieven GEA;
4. Vervolgproces evaluatie

1. Algemeen beeld uitvoering Gelders Energie Akkoord

Bij de geïnterviewden is een breed positief beeld over het afsluiten van het GEA, het breed en geschakeerd netwerk van partijen dat op basis daarvan is gevormd en het grote aantal ideeën, plannen en initiatieven dat is ontstaan vanuit dat netwerk en de interactie binnen dat netwerk. Hiermee is het GEA en de uitvoering tot heden van groot belang en nut voor de ontwikkeling naar een nieuw duurzaam energiesysteem in Gelderland. De resultaten en verworvenheden van de GEA-uitvoering dienen ook behouden en uitgebouwd te worden de komende jaren.

Er is ook een breed beeld dat na enkele jaren uitvoering er nu aanpassingen en veranderingen nodig zijn in de uitvoering van het Akkoord vanwege:

- de gewijzigde context (landelijk, maatschappelijk/cultureel, politiek, economisch),
- de wijzigende opgave/vervolgfase in de realisatie van de hoofddoelen van het Akkoord en
- fricties, belemmeringen en ineffectiviteiten die in de uitvoering worden ervaren.

Over de aard en de intensiteit van de noodzakelijke aanpassingen wordt door geïnterviewden verschillend gedacht. Diverse partijen geven aan op dit moment hun rol en positie in het GEA-netwerk te (her)overwegen, mede aan de hand van de veranderingen en aanpassingen in de komende tijd.

2. Issues/dialoogthema's

Uit de gesprekken en het onderliggende materiaal komen issues/thema's naar voren die naar de mening van de onderzoekers relevant zijn voor de beoordeling van de uitvoering van het GEA en de toekomst daarvan. Per issue worden enkele gespreksvragen voor de dialoogsessies geformuleerd.

Issue 1. Meerwaarde GEA na enige jaren uitvoering

De meerwaarde van het GEA-netwerk voor de energietransitie in Gelderland in de afgelopen jaren is evident in proces- en relatier termen: netwerkvorming, uitwisseling en accumulatie van kennis en ervaring, bewustwording, monitoring, idee-ontwikkeling, platformfunctie, inspiratie etc.. In termen van uitvoering en realisatie van concrete resultaten is de meerwaarde minder zichtbaar en minder evident voor nogal wat gesprekspartners.

Hoe wordt de meerwaarde van GEA door u ervaren? Worden er voldoende resultaten gehaald? Wat zou volgens u de meerwaarde van het GEA in de toekomst vooral moeten zijn? En wat niet? Wat is er nodig om die gewenste meerwaarde te realiseren?

Issue 2. Het proces van plan naar uitvoering

Voor deelnemers aan het GEA-netwerk is vaak onduidelijk hoe plannen en ideeën die aan de verschillende tafels tot stand komen, verder komen richting uitvoering. Vaak komt aan de orde dat financiering van een vervolgaanpak en/of rolverdeling bij het vervolg (wie doet wat?) als bottleneck wordt ervaren. In diverse gesprekken wordt hierbij de rol van de Provincie als “hybride” benoemd in het proces van plan naar uitvoering; enerzijds voluit meedenkend en ontwikkelend *in en met* het netwerk en anderzijds als regelend en beoordelend orgaan *naast* het netwerk. Dit schept soms onduidelijkheid en frustratie omdat verwachtingen niet worden waargemaakt.

Hoe ervaart u het proces “van plan naar uitvoering”? Is het voor u duidelijk of onduidelijk? Is duidelijk welke rol partijen hebben bij de (verdere) uitvoering van plannen en ideeën die aan tafels tot stand komen? Hoe ervaart u de rol van de Provincie hierbij? Welke suggesties heeft u eventueel ter verbetering van het proces van plan naar uitvoering? Wie zou welke rol moeten spelen om tot heldere uitvoering van gedeelde plannen en ideeën te komen?

Issue 3. Balans tussen “halen en brengen” voor alle deelnemers

In veel gesprekken kwam aan de orde dat het GEA-netwerk inmiddels behoorlijk uitgebreid is en als structuur voor veel mensen onoverzichtelijk geworden is. Daarbinnen zijn deelnemers sterk verschillend wat betreft kennis /expertise, snelheid en ook wat betreft motieven, belangen en commitment voor deelname aan het netwerk. Dit schept onduidelijkheid in verwachtingen van elkaar en (zij het in wisselende mate) twijfel aan nut en meerwaarde van diverse onderdelen van het netwerk voor sommige deelnemers. Enkele partijen geven aan een afnemende balans in “halen en brengen” te ervaren in het netwerk.

Hoe ervaart u de balans tussen “halen en brengen”? Is voor u voldoende duidelijk wat er in het netwerk gebeurt en waar dit toe leidt? Hoe ervaart u de ongelijksoortigheid van deelnemers? Wat zijn eventuele voordelen en eventuele nadelen daarvan? Is de balans tussen “halen en brengen” voldoende voor de deelnemers? Zo niet, is daar mogelijk iets aan te doen?

Issue 4. Verhouding tussen korte en lange termijnresultaten en het maken van keuzes

Bij de uitvoering van het GEA wordt gewerkt met langere termijn doelstellingen ten aanzien van energiebesparing en duurzame energieopbrengst zoals vastgelegd in het Akkoord van 2015. Er zijn 5 speerpunten/programma’s benoemd. Vanuit het Netwerk komen veel initiatieven, ideeën en plannen op deze terreinen. Via de monitoring wordt zo goed mogelijk zichtbaar gemaakt in welke mate de energiedoelstellingen worden gehaald; het is echter niet goed duidelijk/zichtbaar hoe de meer precieze koppeling is tussen de deze ideeën en plannen enerzijds de doelstellingen anderzijds. Ook is niet goed zichtbaar wat er buiten de GEA-programma’s wordt ontwikkeld en opgeleverd.

Hoe ziet u de koppeling tussen korte termijn en lange termijn in het GEA? Is het wel nodig en/of mogelijk om zo’n koppeling te maken gezien de onvoorspelbaarheid en complexiteit van de energietransitie? Om een koppeling te kunnen maken dienen keuzes gemaakt te worden (prioriteitstelling, fasering, allocatie van middelen etc.); heeft het GEA-netwerk de positie om dit te doen? Zo nee, moet dat dan wel zo zijn? Wat is daar eventueel voor nodig?

Issue 5. Sturing en leiderschap

Wie of wat “stuurt” het GEA (als netwerk)? En stuurt “het GEA” (als netwerk) de energietransitie in Gelderland? En wie stuurt wat vanuit welke onderliggende motieven? Op deze vragen komen uit de interviews (soms impliciet) heel verschillende antwoorden. Voor sommigen wordt het GEA als netwerk gestuurd door het Secretariaat en de algemeen secretaris in persoon. Voor anderen door de Stuurgroep en (beperkt) de Borgingscommissie? Niet expliciet/gedeeld is of en zo ja, hoe, “het GEA” als netwerk een sturende rol heeft voor de energietransitie in Gelderland. En hoe die zich dan

verhoudt tot de (publieke) sturing bij de Provincie en bij de regio's. En tot partijen die niet in/via het GEA-netwerk opereren?

Wie is volgens u verantwoordelijk voor de sturing van de energietransitie in de komende jaren? Wat kan/moet hierin de rol van het GEA-netwerk zijn? Hoe ervaart u de sturing van het GEA als netwerk? Is (meer) duidelijkheid hierover belangrijk de komende periode? En welke rol moeten partijen hierbinnen (en evt. daar buiten) dan spelen? Is er sprake van gelijkwaardigheid tussen partijen?

3. Mogelijke perspectieven op toekomst GEA

Vanuit de gesprekken en het onderliggend materiaal komen verschillende perspectieven op de toekomst van het GEA-netwerk naar boven. Enkele mogelijke toekomstperspectieven zijn:

- Het perspectief van de succesvolle open netwerkorganisatie, die door ontwikkelt naar een (tactische) uitvoeringsorganisatie voor duurzame energietransitie in geheel Gelderland.
- Het perspectief van GEA als een noodzakelijk en geslaagd experiment, dat partijen voldoende heeft aangejaagd heeft tot en bewust heeft gemaakt van nieuwe rollen en verantwoordelijkheden en dat bij uitvoering daarvan kan worden opgeheven.
- Het perspectief van een uit effectiviteitsoverwegingen af te slanken en af te schalen netwerk, gericht op 4 of 5 speerpunten met de daarvoor specifiek belanghebbende partijen aan tafel;
- Het perspectief van een open kennis- en inspiratienetwerk met uitsluitend een proces- en relatierol t.b.v. voor alle betrokkenen bij de energietransitie in Gelderland.
- Het perspectief van een faciliterend instituut/netwerk dat verschillende soorten deelnemers met meerdere snelheden en rollen ondersteunt in de energietransitie in Gelderland.

Er zijn zeker nog andere perspectieven te formuleren. En ze hoeven elkaar ook niet helemaal uit te sluiten. Ieder perspectief heeft gevolgen voor doelen, werkwijzen en inrichting van het GEA-netwerk hiervoor. Zonder hier al een einduitspraak over te doen willen we in de dialoogsessies een aantal van deze perspectieven bespreken om met name de onderliggende argumenten en afwegingen op tafel te kunnen krijgen.

De keuze en de inrichting van deze perspectieven kan deels gebaseerd worden op de beoordeling van de uitvoering van het GEA tot heden, maar zal vooral ook worden bepaald door onderliggende motieven en doelen van de diverse partijen voor de toekomst (regio's/gemeenten, Provincie, Alliander, vertegenwoordigende instituten van burgers, ondernemers en organisaties) en de positie die zij in de energietransitie in Gelderland willen innemen de komende jaren. De komst en uitbouw regionale energiestrategieën zal ook gevolgen kunnen hebben voor het perspectief op de toekomst van het GEA-netwerk.

Welk perspectief voor de komende jaren ziet als het meest waardevol voor het GEA-netwerk in de komende jaren? Hoe past dit bij het onderliggende motief vanuit uw organisatie/belang? Welke issues/thema's vraag daarin de aandacht, behalve de reeds benoemde? Wat is van belang om tussen en met de GEA-partijen tot een goede keuze te komen voor de toekomst?

4. Vervolgproces

Van de dialoogsessies wordt een samenvattende impressie gemaakt, die als bijlage bij het onderzoeksrapport wordt opgenomen. Dit is dan te beschouwen als de zelfanalyse die vanuit het GEA-netwerk wordt gemaakt. Daarnaast vindt via interviews, casuonderzoek en data-analyse een expertanalyse plaats naar de uitvoering van het GEA. Aan de hand van beide analyses wordt het evaluatierapport opgesteld met conclusies en aanbevelingen door de onderzoekers. Na bespreking en standpuntbepaling in de Stuurgroep zullen deze worden besproken op een brede netwerkconferentie in oktober/november 2018.